

Handläggare
Linda Lindblom
Telefon: 08-50822310

Till
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd
2023-04-20

Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans (SOU 2023:9)

Yttrande till Kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

En statlig utredning har haft i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur insatsen personlig assistans kan organiseras i ett statligt huvudmannaskap. Förslaget ska syfta till en ändamålsenlig reglering som skapar långsiktiga och stabila förutsättningar för insatser av god kvalitet och som präglas av hög rättssäkerhet och möjligheter till uppföljning och kontroll. I uppdraget har ingått att analysera för- och nackdelar med ett förändrat huvudmannaskap för personlig assistans.

Utredningen föreslår att staten genom Försäkringskassan ska ha ett samlat huvudmannaskap för beslut om och finansiering av insatsen personlig assistans, samt att kommunerna ska fortsätta att utföra personlig assistans om den enskilde begär det. Arbetet med god kvalitet ska kompletteras med regler för att säkerställa den enskildes självbestämmande.

Förvaltningen tycker att överlag att förslaget som utredningen tagit fram är mycket bra.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har begärt ett yttrande från Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd kring inkommen remiss från Regeringen av utredningen - Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans (SOU 2023:9), nedan kallad huvudmannaskapsutredningen.

Ärendet

Utredningen har haft i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur insatsen personlig assistans kan organiseras i ett statligt huvudmannaskap. Förslaget ska syfta till en ändamålsenlig reglering som skapar långsiktiga och stabila förutsättningar för

insatser av god kvalitet och som präglas av hög rättssäkerhet och möjligheter till uppföljning och kontroll.

I uppdraget har ingått att analysera för- och nackdelar med ett förändrat huvudmannaskap för personlig assistans. Utredningen har undersökt flera lösningar, men valt att avgränsa analysen av för- och nackdelar till tre alternativ - nuvarande ordning med ett delat huvudmannaskap, ett samlat statligt huvudmannaskap och ett samlat kommunalt huvudmannaskap.

Utredningen föreslår bland annat att:

- Staten genom Försäkringskassan får ett samlat huvudmannaskap för beslut om och finansiering av insatsen personlig assistans.
- Kommunerna fortsätter att utföra personlig assistans om den enskilde begär det.
- Kommunerna fortsätter att ansvara för ett fåtal beslut som avviker från reglerna i socialförsäkringsbalken.
- Det statliga huvudmannaskapet ska träda i kraft den 1 januari 2026 och kommunala beslut om personlig assistans från detta datum förs över löpande till Försäkringskassan.
- Kommunerna ska kunna få ersättning för de kostnader för personlig assistans som de har haft efter ikraftträdandet fram till dess att Försäkringskassan tar över besluten.
- Timschablonen höjs (4,35 kronor i 2022 års nivå) för att kompensera arbetsgivarna för sjuklönekostnaderna för personliga assistenter.
- Kommunerna behöver inte längre vara skyldiga att medfinansiera de första 20 timmarna per vecka av assistansersättningen.
- Arbetet med god kvalitet ska kompletteras med regler för att säkerställa den enskildes självbestämmande.
- Kommunerna ska kunna anmäla till IVO om de får indikationer på att personlig assistans inte utförs med god kvalitet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för funktionsnedsättning och socialpsykiatri. Rådet för funktionsnedsättning har delgetts huvudmannaskapsutredningens förslag samt förvaltningens förslag till tjänsteutlåtande med syfte att kunna inkomma med synpunkter och förslag.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen tycker att överlag att förslagen som beskrivs i huvudmannaskapsutredningen är mycket bra och att det är bra att ansvaret för personlig assistans framöver blir en huvudmans ansvar.

Förslaget bedöms bidra till ökad likvärdighet och öka rättssäkerheten vad gäller bedömningar för brukare i behov av personlig assistans.

Förslaget kommer också skapa bättre förutsättningar för att förebygga felaktiga utbetalningar och minska risken för assistansbrottslighet. Huvudmannaskapsutredningens förslag med en huvudman kommer således minska möjligheten att välfärdsbrott eller felaktigheter inte upptäckts och hanteras.

Förslaget kommer kunna höja kvaliteten för den enskildes självbestämelse, men det är av yttersta vikt att följa upp beslut så för att säkerställa att utförare bedriver personlig assistans av god kvalitet. Här anser förvaltningen att det är särskilt bra att kommunen har en fortsatt roll i kontrollsystemet, att det är mycket positivt att kommunen kan anmäla brister till IVO. Det är också särskilt viktigt att Försäkringskassan i sina uppföljningar ställer krav på kvalitet och säkerställer att utföraren åtgärdar brister, har krav på medarbetares utbildningsnivå samt garanterar brukarens möjlighet till integritet och självbestämmande på samma sätt som de brukare som får stöd och service utifrån LSS.

Vidare anser förvaltningen att det är viktigt att hitta andra ingångar än i idag till Försäkringskassan, med syfte att främja ett samordnat och effektivt stöd. I dag har stadsdelsförvaltningen ibland svårt att komma fram till rätt enhet och tjänsteperson när det gäller frågor som rör enskild persons assistans. Försäkringskassan och stadsdelsförvaltningen behöver utveckla tydliga rutiner och snabba kontaktvägar när behov ändras, så att den enskilde inte hamnar i kläm och blir lidande på grund av bristande samverkan och/eller samordning. Detta kommer vara särskilt viktigt för funktionsnedsatta som fått avslag och söker bistånd hos kommunen.

En oklarhet som finns i förslaget är vem som ska ansvara för de kostnader som kommunerna får när en enskild kan behöva erbjudas andra insatser under tiden som Försäkringskassan handlägger ett ärende om personlig assistans.

I de fall anordnare inte kan lösa ersättare vid sjukdom anges i huvudmannaskapsutredningen att den enskilde i stället ska kunna begära att kommunen tillfälligt tillgodoser behovet och att det ska ingå som en del i kommunens ansvar att utföra den personliga assistansen när den enskilde begär det. Kommunen ska se till att avgränsade behov tillgodoses, till exempel genom att se till att en vikarie utför assistansen medan den ordinarie assistenten är sjuk. Utredningen anger att detta bara bör förekomma i undantagsfall. Förvaltningen anser att detta kräver en beredskap från kommunen som är svår att nå upp till med nuvarande ersättningsnivåer och att det finns risk att detta används i större utsträckning än vad utredningen räknat med. Förvaltningen anser att detta behöver följas

upp av lagstiftaren en tid efter att förslaget genomförts för att se om förändringar behöver ske vad gäller ersättningsnivåerna.

Som beskrivs i huvudmannaskapsutredningen erbjuder kommunerna bättre villkor för anställda assistenter, både via centrala och lokala avtal. Förvaltningen bedömer att det kommer med det nya ersättningssystemet bli svårt för kommunernas utförare att klara en budget i balans med detta förslag. Även detta behöver särskilt följas upp, det vill säga vad de ekonomiska konsekvenserna blir för kommunerna med detta förslag.

Det är också oklart vilka beslut som avses som i utredningen där det anges att beslut som avviker från reglerna i socialförsäkringen ska vara kvar på kommunerna. Detta bör noggrannare prediceras i förslaget och vad det får för ekonomiska konsekvenser för kommunerna.

Förvaltningen delar i likhet med huvudmannaskapsutredningen att förslaget inte kommer få någon negativ påverkan på jämställdheten mellan kvinnor och män. Vad gäller konsekvenser som förslaget kan få för personer med funktionsnedsättning bedömer förvaltningen att förslaget kommer bidra till ökat kvalitet och likställighet för personer med funktionsnedsättning.

I likhet med utredningen bedömer förvaltningen att utredningens förslag bidrar till att stärka den enskildes möjlighet att leva ett självständigt liv och att delta i samhället. Utredningens förslag bedöms bidra till att Sverige lever upp till Agenda 2030 samt till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och funktionshinderspolitikens mål.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande till kommunstyrelsen.

Lars Wennberg
tf. stadsdelsdirektör
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsförvaltning

Avdelningschef
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsförvaltning

Bilagor

Remissunderlag – Ett statligt ansvar för personlig assistans (SOU 2023:9)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lars Wennberg, tf. stadsdelsdirektör	2023-04-11